

משימה 3.5 – סיפורים בראי העליות

3.5.1 – חלק א – העליות הראשונות לארץ ישראל

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 2 סיבות – 2 נק' כתבו סיבה אחת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	היהודים עלו לארץ ישראל כי הם רצו לחיות בשקט בלי המצרים, הם רצו לחיות בשלווה בלי לעבוד קשה, רק ליהנות"; "בארצנו לא היו מלחמות ופיגועים בתקופה ההיא"; "כי לא היה מקום במעברות והם היו רבים מדי".	"היהודים עלו לארץ בגלל: 1. אנטישמיות – שנאת היהודים, 2. ציונות – תחיית עם ישראל וריכוז היהודים בארץ ישראל"; "ארץ ישראל היא ארץ הקודש והם רצו להקים יישובים בארץ ישראל"; "כי היה ליהודים חזון להגיע לארץ מולדתם ולהקים מדינה משלהם בגלל שברוב המדינות יש אנטישמיות נגד העם השמי"; "הגיע הזמן להקים מדינה והם חשבו שצריך לאחד את העם היהודי". 1 נק' - "קמה מדינה ליהודים".	יהודים עלו לארץ ישראל ולמדינת ישראל מהסיבות הבאות: געגועים לציון ואמונה בהבטחת הארץ לאבות; רעיון החזון הציוני לחזור לארץ ישראל ולהקים מדינה יהודית, יישובים וחברה חדשה המתבססת על עבודת כפיים בעיר ובכפר; בריחה מפרעות, מאנטישמיות, ממלחמות ומסכנות קיומיות בגולה; כאשר קמה מדינת ישראל – המדינה היחידה של העם היהודי – נוספה סיבה לעליית יהודים למדינת ישראל (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 230).	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	בינונית	1
תארו את השטח ואת עבודת האנשים – 2 נק' תארו תיאור חלקי, לא השתמשו במושגים כנדרש או ערכו רשימה – 1 נק' חזרו על הכותרת, טעו, לא ענו – 0 נק'	"אנשים חולבים פרה עם תלבושות וכובעים על דשא או אדמה"; "אנשים העבירו את החמורים והסוסים קשה".	"אנשים חורשים את השדה במחרשה הרתומה לסוס. לאיש אחד יש כובע קש. מאחורי האנשים יש גדר"; "אנשים חורשים ערוגות עם סוס... שני אנשים עם כובעים ועם מכנסי עבודה וחולצה"; "שני אנשים בלבוש חקלאי עם סוס שמכניס את האדמה לשתילה".	בתצלום א' רואים : שני פועלים (במושבה רחובות) חורשים בעזרת מחרשת עץ הרתומה לשני סוסים / פרדות, בשטח מישורי מגודר בצד אחד (הפרדה לחלקות). באופק נראית גבעה שעליה נטיעות (כרמי ענבים או שקדים). (אפשר להתייחס גם לפרטי הלבוש של האנשים).	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) לצורת מבע אחרת (תיאור מילולי), תוך שימוש במושגים הרלבנטיים.	בינונית	א2
תארו את הרחוב ואת הבתים – 2 נק' תארו תיאור חלקי – 1 נק' חזרו על הכותרת, טעו, לא ענו – 0 נק'	"האדמה הייתה בוצית השמש נראית חזקה בארץ שממה"; "בתים ואולי בוץ ואולי כפרים".	"מושבה קטנה עם בתים קטנים וגדר שמקיפה את הבתים ואנשים הולכים מאחורי הגדר"; "רואים כביש שבצדו בתים והכביש יש, לכל בית יש גינה קטנה וגם הבית עצמו לא גדול". 1 נק' : "גדרות, כביש, בתים, אנשים, חול ואבנים".	בתצלום ב' רואים : רחוב ביישוב כפרי (במושבה יסוד המעלה) שמשני צדדיו בנויים בתים חד קומתיים עם גגות רעפים. בחזית הבתים יש חצר ולפניה גדר . רואים גם כמה עצים וכמה אנשים הולכים על שפת הכביש.	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) לצורת מבע אחרת (תיאור מילולי), תוך שימוש במושגים הרלבנטיים.	קשה	ב2

3.5.1 – חלק א – העליות הראשונות לארץ ישראל (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	תשובות תלמידים		ציינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
2ג	קשה	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) לצורת מבע אחרת (תיאור מילולי), תוך שימוש במושגים הרלבנטיים.	בתצלום ג' רואים : קבוצת פועלות ופועלים (נשים וגברים) עובדים בסלילת כביש (בעמק יזרעאל). חלקם מכים במכוש (בכלי עבודה) על אבנים/סלעים, ואחרים מניחים אבנים על גבי תוואי הדרך המסומן באמצעות חוט. פועלים רבים עובדים בעזרת הידיים. אישה יושבת ומרסקת אבנים באמצעות פטיש. לרוב האנשים יש כיסוי ראש (כובע, מטפחת).	"אדמה יבשה, אבנים ואנשים עובדים בשדה. הם שוברים אבנים. הבגדים קרועים. כולם עם כובעים ואין להם כלי עבודה כמו היום. עם מכנסי חאקי הם סוללים כבישים"; "היה חם האנשים לבשו לבן. הם שברו סלעים כדי לסלול כביש".	"אנשים עם כלי עבודה מכינים פסלים"; "אנשים חופרים תעלות"; "עובדים בחקלאות והם מנקשים אבנים ועשבים".	תארו את השטח ואת עבודת האנשים – 2 נק' תארו תיאור חלקי – 1 נק' חזרו על הכותרת, טעו, לא ענו – 0 נק'
3	בינונית	מיזוג והתאמה בין טקסט כתוב לתצלום.	כתובית 2 מתאימה לתצלום ב'; כתובית 3 מתאימה לתצלום א'; כתובית 4 מתאימה לתצלום ג'.			ענו נכון על 3 הקטעים – 2 נק' ענו נכון על 2-1 קטעים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
4	בינונית	קישור בין הפרטים הנראים בתצלום והכתוב בטקסט למאפיינים של תקופת ההתיישבות הראשונה.	אפשר לדעת שהתצלומים צולמו בתקופה הראשונה של ההתיישבות בארץ כי רואים אנשים העובדים בעבודת כפיים ובשיטות טכנולוגיות של ימים עברו : שימוש בכלי עבודה ישנים, חריש באמצעות סוס ומחרשת עץ, וסלילת כביש באמצעים ידניים. המרחב נראה שומם, לא נראים כלי תחבורה, היישוב ללא כבישים ומדרכות, ללא תאורת רחוב וללא צמחייה. האנשים לבושים בבגדים שהיו נהוגים באותה תקופה. בנוסף, התצלומים הם בצבעי שחור-לבן והכתוב בטקסטים המופיעים ב"בלונים" שבשאלה 3 מלמד על כך.	"לפי הכלים, לפי הבגדים. אין דברים כמו היום טרקטור מכונות שמעבירות אבנים"; "הכל חול ושממה והמקום לא נראה מפותח"; "בגדים ישנים, אין טכנולוגיה... וזה לא דומה לישראל היום"; רשום בבלוני השיחה (בשאלה 3) את השנים ובגלל זה ידעתי".		ענו נכון ופירטו – 2 נק' כתבו בהכללה או רשמו אחד מהאפיונים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
5א	קשה	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	התושבים שחיו בארץ היו : יהודים, אנשי היישוב הישן שחיו בארבע ערי הקודש – ירושלים, חברון, צפת וטבריה; החל מ-1882 – יהודים שעלו לארץ ובנו יישובים (חלוצים). ערבים (שהיו הרוב) – רובם מוסלמים וביניהם בדואים וחלקם נוצרים, וכן מעט דרוזים (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 230).	"יהודים, ערבים (מוסלמים). היהודים חיו ב-4 ערי הקודש..."; "דרוזים, בדווים, מוסלמים, יהודים מעטים שהיו ב-4 ערי הקודש...".	"התורכים, הפלשתים, הרוסים, הבריטים, העות'מאנים, מעפילים, אנשים זקנים".	ללא ציינון

3.5.1 – חלק א – העליות הראשונות לארץ ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 2 דברים לפחות – 2 נק' כתבו רק דבר אחד או עודפות מוגזמת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"היחסים היו חברתיים. הם הקימו יישובים ולא אכפת להם שהם סבלו".	"א. הם העסיקו אותם בעבודה. ב. הם העסיקו אותם בשמירה. ג. הם למדו אותם לעבוד את האדמה"; "היחסים לא היו טובים כי הערבים רצו את ישראל לעצמם, היהודים גזלו את עבודת הערבים בארץ".	יחסי השכנות בין היהודים בארץ ישראל לבין הערבים היו: מצד אחד - יחסי שכנות טובים, כמו: יחסי מסחר - יהודים קנו קרקעות מהערבים, ערבים עבדו כפועלים במושבות; בתקופה מסוימת שמרו ערבים על שטחי היהודים; יהודים למדו מהערבים בנושאים שונים; מצד שני היו התנכלויות ליישובים היהודיים על ידי שבטים בדואים ותושבים ערביים.	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	קשה	ב5
כתבו 2-3 קשיים – 2 נק' כתבו קושי אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"חוסר כסף, מזון, אדמות לבניית בתים".	"א. מחלת המלריה, ב. אפשר לשקוע בתוך הביצות, ג. חוסר במים, ד. התחבורה הייתה קשה כי היו רק שתי משאיות, ה. הקושי של ייבוש הביצות".	קשיים שהיו לחלוצים על פי המסופר בקטע ועל פי התצלום: 1. מחסור במקומות עבודה; 2. קושי בניידות בשטח ביצתי כי שוקעים במים; 3. קשיי תחבורה בגלל מיעוט מכוניות; 4. קושי הנובע מסיכון בריאותי – הדבקות במחלות/בקדחת; 5. קושי באספקת מי שתייה נקיים.	הקשה מתוך הטקסט והתצלום – קישור בין העובדות המתוארות למושג קושי.	בינונית	א6
כתבו 2-3 דברים נכונים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הם שכרו גלגלים (גלגלי הצלה) כדי לא לשקוע בביצות"; "החלוצים התמודדו בעזרת זה שגידלו פרות וירקות ובנו בתים"; "החלוצים התמודדו עם הקשיים כי חייבו אותם או התרגלו אליהם".	"א. הם התמודדו עם מחלת המלריה וטביעה בביצות כך שהם יבשו ביצות: חפרו תעלות ושתלו אקליפטוסים, ב. הם התמודדו בחוסר מים כך שהם הביאו את המים בפחים שהיה בהם קודם נפט". 1 נק' – "שמו מקלות ללכת עליהם" (על פי התצלום).	הדרכים בהן התמודדו החלוצים על הקשיים: 1. מצאו עבודה בייבוש ביצות; 2. הניחו קרשים ורפסודות מעל הביצות כדי לא לשקוע במים, ונעלו מגפיים; 3. הגיעו מוקדם לאוטומובילים כדי שיהיה להם מקום; 4. ייבשו את הביצות באמצעות חפירת תעלות לניקוז ושתילת עצי אקליפטוס, ובנוסף, חזרו מוקדם מהעבודה; 5. הביאו מים לשתיה בפחים שקודם היה בהם נפט.	הכללה על בסיס הטקסט, התצלום וידע קודם שנלמד בכיתה, בהתאמה לקושי שצויין בשאלה א6.	קשה	ב6

3.5.1 – חלק א – העליות הראשונות לארץ ישראל (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	תשובות תלמידים		ציינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
א7	קשה	קישור בין הבנת המושג (אבן היסוד) "ראשוניות" (על בסיס ידע קודם שנלמד) ופירושו בזיקה לכלל העשייה המבוטאת במקורות המידע בחלק זה של משימת המבחן.	המושג ראשוניות משמעו עשייה שהיא בבחינת פריצת דרך בתחום כלשהו, כגון: הקמת יישובים, פיתוח ענפי כלכלה והמצאת טכנולוגיות. הראשוניות של העולים שהגיעו לארץ בעליות הראשונות באה לידי ביטוי בתצלומים ובקטעי המידע ביצירה חדשה - הקמת מושבות, מושבים וערים; פיתוח ענפי חקלאות; סלילת כבישים וייבוש ביצות. עבודות אלו לא נעשו קודם על ידי יהודים בארץ ישראל.	"בפעם הראשונה החלוצים חרשו, בנו בתים וסללו כבישים בארץ, והכל היה להם בפעם הראשונה לפני שהכל התקדם כמו היום"; "העשייה בתצלומים היא התחלתית וראשונה כי האנשים בארץ התחילו לבנות את הדברים והיו חלוצים, ובעקבותם נבנתה המדינה"; "הם האנשים הראשונים שעלו לארץ ישראל והתחילו להקים יישובים אחדים".	הסבירו את המושג וקישרו אותו למקורות המידע – 2 נק' הסבירו את המושג בלבד, ענו תשובה כללית/חלקית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	
ב7	קשה	סיכום על בסיס הידע שנלמד ושהובנה.	הישגים נוספים של החלוצים: המתיישבים הראשונים הגיעו לארץ ישראל שחיו בה מעט תושבים יהודים וערבים. הם הקימו את העיר תל אביב, ופיתחו ענפי כלכלה ומפעלי תעשייה; בנוסף, הם בנו מושבות, מושבים וקיבוצים, התיישבו בהם ועסקו בחקלאות; החלוצים הקימו בתי ספר עבריים, החיו את השפה העברית ופיתחו את התחום החינוכי והתרבותי; הם יסדו את ארגון "השומר" – היהודים בעצמם שמרו על המושבות.	"טיפחו את ארץ ישראל בכך: הם בנו בתים, עבדו בחקלאות, קנו אדמות, הקימו מושבות והקימו מושבות חקלאיות"; "בניית העיר תל אביב, הקימו בתי ספר, מושבות חקלאיות, הם פתחו את: זכרון יעקב, יסוד המעלה, ראש פינה ועוד, הם המשיכו לפתח את ענף ההדרים"; "הקימו מושבות ויישובים וקיבוצים... כיבוש העבודה, כיבוש השמירה והחיו את השפה העברית"; "הקימו מושבות, רכשו קרקעות, יבשו ביצות, המשיכו את מה שבנו והקימו תרבות, למשל: תיאטרון, מוזיקה ואוניברסיטאות".	כתבו 2-3 הישגים לפחות – 2 נק' כתבו רק הישג אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	

3.5.2 – חלק ב – ההעפלה לארץ ישראל

ציון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויים	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 2 סיבות – 2 נק' כתבו סיבה אחת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	היהודים עלו לארץ ישראל כי הם רצו לחיות בשקט בלי המצרים, הם רצו לחיות בשלווה בלי לעבוד קשה, רק ליהנות"; "בארצנו לא היו מלחמות ופיגועים בתקופה ההיא"; "כי לא היה מקום במעברות והם היו רבים מדי".	"היהודים עלו לארץ בגלל: 1. אנטישמיות – שנאת היהודים, 2. ציונות – תחיית עם ישראל וריכוז היהודים בארץ ישראל"; "ארץ ישראל היא ארץ הקודש והם רצו להקים יישובים בארץ ישראל"; "כי היה ליהודים חזון להגיע לארץ מולדתם ולהקים מדינה משלהם בגלל שברוב המדינות יש אנטישמיות נגד העם השמי"; "הגיע הזמן להקים מדינה והם חשבו שצריך לאחד את העם היהודי".	יהודים עלו לארץ ישראל ולמדינת ישראל מהסיבות הבאות: געגועים לציון ואמונה בהבטחת הארץ לאבות; רעיון החזון הציוני לחזור לארץ ישראל ולהקים מדינה יהודית, יישובים וחברה חדשה המתבססת על עבודת כפיים בעיר ובכפר; בריחה מפרעות, מאנטישמיות, ממלחמות ומסכנות קיומיות בגולה; כאשר קמה מדינת ישראל – המדינה היחידה של העם היהודי – נוספה סיבה לעליית יהודים למדינת ישראל (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 230).	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	בינונית	1
תארו את האונייה ואת האנשים – 2 נק' תארו תיאור חלקי, חזרו על המשפט בדרך שונה – 1 נק' העתיקו את הכותרת, טעו, לא ענו – 0 נק'	"המעפילים יורדים בחוף נתניה ושוחים לעבר נמל חיפה"; "רואים ספינה שמתחילה לשוט לארץ ישראל ואחריה הרבה אנשים אשר רצים אחריה כי גם הם רוצים לשוט לארץ ישראל".	"אונייה עוגנת בחוף ואנשים קופצים ממנה למים ובורחים ליבשה. האנייה עמוסה מאוד למרות שקפצו ממנה הרבה אנשים". 1 נק' : "הם יורדים מהספינה. חלקם שוחים וחלקם שטים בספינה קטנה".	בתצלום א רואים אונייה לא גדולה עוגנת בים (לא התקרבה עד החוף). לאונייה שני תרנים. חלק מהאנשים עומדים בצפיפות על סיפון האונייה, וחלקם נמצאים במים. בין אלה שבמים יש כאלה ההולכים ברגל לחוף, אחרים שוחים במים, ויש כאלה שנמצאים בתוך סירה.	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) לצורת מבע אחרת (תיאור מילולי), תוך שימוש במושגים הרלבנטיים.	קשה	א2
תארו את האונייה ואת האנשים – 2 נק' תארו תיאור חלקי, חזרו על המשפט בדרך שונה – 1 נק' העתיקו את הכותרת, טעו, לא ענו – 0 נק'	"אנשים בתוך אונייה שטים".	"המון מעפילים צעירים על אונייה גדולה והמון צפיפות, ועל אונייה שאפשר להיכנס מספר מסוים נכנסו פי שניים ממה שאפשר"; "כל המעפילים מריעים שהגיעו לארץ ומנופפים לשלום ליהודים. הספינה נראית גם מאוד ישנה וזה מסוכן". 1 נק' : "עולים על חבלים כדי לראות את הארץ או בגלל שהאונייה עמוסה".	בתצלום ב רואים אונייה גדולה עוגנת בחוף הים וקשורה באמצעות שרשרות העוגן, מאחוריה שובר גלים ורחוק יותר נראה המזח, על סיפון האונייה, ששמה "אליהו גולומב", נראים אנשים רבים העומדים בצפיפות, אחדים מטפסים על התרנים ומניפים בידיהם.	תרגום מצורת מבע אחת (תצלום) לצורת מבע אחרת (תיאור מילולי), תוך שימוש במושגים הרלבנטיים.	קשה	ב2

3.5.2 – חלק ב – ההעפלה לארץ ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון על 4-5 דברים – 2 נק' ענו נכון על 1-3 דברים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		<p>1. היה צפוף באונייה, 2. הבריטים רצו להחזיר אותם לאירופה, 3. האונייה החלה לשקוע, 4. האונייה הייתה רעועה, צפיפות גדולה...";</p> <p>"הקושי הראשון היה שהספינה טבעה, השני – שהם זרקו את התיקים, את הכל, ולא היה להם כלום, השלישי – הייתה שם צפיפות, הרביעי – הם חיכו הרבה זמן על הספינה, והחמישי – שהבריטים עצרו אותם".</p>	<p>הקשיים שהיו למעפילים בדרך מרומניה לארץ ישראל:</p> <p>1. הפלגה בתנאים קשים: האונייה רעועה, היס סוער, צפיפות באונייה.</p> <p>2. אנשים חסרי כל: מחסור בציד ואיבוד המעט שהעולים הביאו עמם.</p> <p>3. הישרדות מהמצב שנוצר עקב עליית האונייה על שרטון.</p> <p>4. קשיי צפיפות באונייה החדשה.</p> <p>5. קשיים בירידה לחוף בארץ ישראל מבלי להיתפס: המתנה באונייה בחופי הארץ, הפלגה לחוף בסירות קטנות, מאסר על ידי הבריטים, מעצר, פחד (מחזרה לאירופה, ממעצר).</p>	<p>הקשה מתוך הטקסט והתצלום – קישור בין העובדות המתוארות למושג קושי.</p>	קלה	3א
ענו נכון – 2 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"התורכים"; "אנשי השלטון שלטו"; "הבריטים, הערבים והעות'מאנים".	"הבריטים".	הבריטים שלטו בארץ באותה תקופה.	ידע קודם על בסיס מה שנלמד בכיתה.	קלה	3ב
כתבו 2 דברים לפחות – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"חוסר רגש, רוע ורשע".	<p>"נציגי השלטון הרשו שרק מספר מסוים יעלה לארץ, לפעמים תפסו אגיות מעפילים ושלחו אותם למעצר ומשם לאירופה".</p>	<p>התנהגות נציגי השלטון הבריטי כלפי המעפילים על פי הקטע: הם האירו בזרקורים וגילו את האונייה, אסרו את המעפילים והובילו אותם לבית מעצר.</p> <p>על פי ידע קודם שנלמד בכיתה: השלטון הבריטי הגביל עליית יהודים לארץ ישראל, ואפשר רק למכסות מיוחדות שקיבלו סרטיפיקטים (אישורים מיוחדים) לעלות לארץ; המשחתות הבריטיות תפסו אוניות מעפילים; המעפילים הורדו בכוח מהאוניות והובלו למחנות מעצר בעתלית, בקפריסין ואף נשלחו חזרה לארצות מוצאן.</p>	ידע קודם על בסיס מה שנלמד בכיתה והפקת מידע מהטקסט.	בינונית	3ג

3.5.2 – חלק ב – ההעפלה לארץ ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים נדרשים/צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
בחרו באחד התצלומים ונימקו בהתאם לסיפור המעפיל – 2 נק' לא בחרו באף תצלום, טעו, לא ענו – 0 נק'	"התצלום לא מתאים לתיאור כי בתצלום הם הגיעו לארץ בלי בעיות ואהרון הגיע עם הרבה בעיות".	"תצלום א – כי הצליחו לרדת לחוף כי האונייה שקעה והאנשים קפצו לים"; "כי האנשים בורחים מהמים לחוף וזה מה שעשה אהרון גולדמן"; "כי האונייה מתחילה לשקוע והאנשים קופצים מהספינה"; "כי עוזרים אחד לשני והולכים לחוף". תצלום ב – "כי מראים הרבה אנשים מצטופפים כמו שהוא סיפר"; "כי הם עדיין לא הגיעו לחוף"; "כי האונייה מלאה אור"; כי יש באונייה צפיפות רבה"; "כי האונייה עצרה בנמל חיפה".	התיאור של אהרון גולדמן מתאים לתצלום א כי גם בתצלום זה וגם בסיפורו של אהרון חלק מהמעפילים שהיו על האונייה הורדו ממנה והובלו לחוף בסירות, וחלק אחר נשאר על סיפון האונייה והמתין לסירות. התיאור מתאים לתצלום ב כי גם בסיפורו של אהרון וגם בתצלום רואים צפיפות על האונייה, אהרון מספר שהגיעו סמוך לחוף חיפה והאונייה בתצלום זה הגיעה לחוף חיפה, אהרון מתאר את אור הזרקורים שהאיר את האונייה וגם בתצלום נראה דופן האונייה מואר.	קישור בין סיפורו של אהרון המעפיל לאחד התצלומים והנמקה.	בינונית	ד3
כתבו שני דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"התערבבו עם המעפילים וכך הבריטים לא ידעו מי מעפיל ומי יהודי שחי בארץ, והחביאו את המעפילים"; "נתנו להם את תעודת העולה שלהם והמעפילים הראו אותה לבריטים ושלחו להם סירה נוספת"; "הביאו להם בגדים להחלפה אוכל ושתייה, הסתירו אותם וזייפו רשיונות"; "העבירו אותם לסירות קטנות בשביל שיכנסו בסתר לארץ, העבירו אותם לאוניות אחרות".	התושבים היהודיים בארץ ישראל ארגנו את מבצע ההעפלה מאירופה לארץ ישראל; השיטו ספינות לארץ במשך שנים; הורידו מעפילים לחוף; קלטו את המעפילים ביישובים ודאגו לכל מחסורם; היו מקרים שהם התערבבו בין המעפילים שנתפסו והובלו יחד עמם לקפריסין.	ידע קודם על בסיס מה שנלמד והבניית ידע ממקור המידע (זיכרונות אהרון).	בינונית	3ה

3.5.2 – חלק ב – ההעפלה לארץ ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים נדרשים/צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון על 2 דברים – 2 נק' ענו נכון על דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"זה לא כמו לעלות על הר או לעלות על מגדל אייפל".	"היהודים עלו לארץ בצורה לא חוקית... ועלו בסתר, בלילה"; "היא סודית והיא הייתה לפני הקמת המדינה".	ההעפלה שונה מהעליות האחרות בכך שהיא הייתה בלתי חוקית והעולים עלו לארץ ישראל, ללא אישור השלטון הבריטי ששלט אז בארץ, בדרך לא דרך – בים או ביבשה, בסתר ובחשאי; חלק גדול מהעולים בעלייה זו נעצרו על ידי הבריטים ונשלחו למחנות מעצר בארץ ובקפריסין, ואף הוחזרו לאירופה. העולים האלה מכונים מעפילים.	הכללה – הבחנה בשוני שבין המושג "העפלה" לבין המושג "עלייה" – על בסיס ידע שנלמד בכיתה ושהובנה.	קשה	4א
ענו נכון על 2 דברים – 2 נק' ענו נכון על דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הגיעו הרבה עולים, היו להם קשיים, כולם רצו להגיע לארץ והם הגיעו למקום שלא היו רגילים אליו"; "כולם עלו כי ידעו והבינו שמקומם בארץ ישראל, וכולם כשהגיעו היו עולים חדשים".	המעפילים כמו עולים אחרים הגיעו בגלל כמיהתם לציון ולארץ ישראל, והרצון להגשים את החזון ולחזור לארץ ישראל; הם התיישבו בארץ ותרמו לבנייתה; הגדילו את מספר היהודים בארץ; התמודדו עם קשיי קליטה; שינו את שפתם ואת אורח חיהם.	הכללה – מציאת הדמיון שבין המושג "העפלה" לבין המושג "עלייה" – על בסיס ידע שנלמד בכיתה ושהובנה.	קלה	4ב

3.5.3 – חלק ג – העלייה הגדולה למדינת ישראל

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים צפויים	תשובות נכונות צפויות	תשובות תלמידים		צינון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
1	בינונית	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	יהודים עלו לארץ ישראל ולמדינת ישראל מהסיבות הבאות: געגועים לציון ואמונה בהבטחת הארץ לאבות; רעיון החזון הציוני לחזור לארץ ישראל ולהקים מדינה יהודית, יישובים וחברה חדשה המתבססת על עבודת כפיים בעיר ובכפר; בריחה מפרעות, מאנטישמיות, ממלחמות ומסכנות קיומיות בגולה; כאשר קמה מדינת ישראל – המדינה היחידה של העם היהודי – נוספה סיבה לעליית יהודים למדינת ישראל (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 230).	"היהודים עלו לארץ בגלל: 1. אנטישמיות – שנאת היהודים, 2. ציונות – תחיית עם ישראל וריכוז היהודים בארץ ישראל"; "ארץ ישראל היא ארץ הקודש והם רצו להקים יישובים בארץ ישראל"; "כי היה ליהודים חזון להגיע לארץ מולדתם ולהקים מדינה משלהם בגלל שברוב המדינות יש אנטישמיות נגד העם השמי"; "הגיע הזמן להקים מדינה והם חשבו שצריך לאחד את העם היהודי".	היהודים עלו לארץ ישראל כי הם רצו לחיות בשקט בלי המצרים, הם רצו לחיות בשלווה בלי לעבוד קשה, רק ליהנות"; "בארצנו לא היו מלחמות ופיגועים בתקופה ההיא"; "כי לא היה מקום במעברות והם היו רבים מדי".	כתבו 2 סיבות – 2 נק' כתבו סיבה אחת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
2	בינונית	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה בהקשר למושג "העלייה הגדולה", בשילוב המידע שבקטע הפתיח.	עלייה זו נקראת בשם "העלייה הגדולה" כי הגיעו לארץ עולים רבים ממדינות רבות בעולם במשך שלוש שנים (כ-700 אלף); בטווח זמן קצר הגיעו עולים רבים; מספר העולים היה גדול יותר ממספר התושבים היהודים שחיו בארץ עד אותה תקופה (כ-650 אלף) (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 236).	עלו לארץ ישראל משנת 1948 ועד 1951 הזאת הייתה אחרי הקמת המדינה ועלו בה הכי הרבה אנשים"; "הגיעו הרבה עולים והגדילו את היישוב והגיעו 750,000"; "עלייה זו הייתה גדולה במיוחד, שערי הארץ נפתחו ומכל העולם באו עולים".	"כי היא הייתה העלייה האחרונה"; "בגלל שבה הקימו את מדינת ישראל".	ענו נכון לגבי המספר הרב והזמן הקצר או פירוט לגבי אחת הנקודות – 2 נק' ענו נכון על דבר אחד בקצרה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
3א	קשה	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה או על בסיס הקטע הפותח.	קמה מדינת ישראל והשלטון היה בידי היהודים.	"היהודים שלטו ודוד בן גוריון ראש ממשלת ישראל"; "מדינת ישראל נשלטה על ידי היהודים"; "בתקופה ההיא אנחנו הישראלים שלטנו בארץ".	"הבריטים שלטו בתקופה הזאת"; "הערבים שלטו בארץ"; "הפלסטינים"; "הגרמנים".	ענו נכון – 2 נק' כתבו "בן גוריון שלט" – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
3ב	קשה	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	התושבים שחיו בארץ היו: יהודים, ערבים ודרוזים.	"יהודים וערבים"; "דרוזים ובדואים – מיעוט, ערבים ויהודים – רוב"; "התושבים של העליות הקודמות, דרוזים, בדואים וערבים"; "כאשר התושבים הגיעו בעלייה הגדולה התושבים היו יהודים אבל גם ערבים".	"מכל קצווי תבל"; "תאילנדים"; "ארצות ערב"; "אזרחים".	כתבו "יהודים וערבים" – 2 נק' כתבו רק לגבי אחד מהם או עודפות – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'

3.5.3 – חלק ג – העלייה הגדולה למדינת ישראל (המשך)

מס' שאלה	דרגת קושי	הישגים נדרשים/צפויים	תשובות נכונות צפויות	תשובות תלמידים		ציון
				תשובות נכונות	תשובות שגויות	
א4	קשה	הסבר המושג "מעברה" על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה ומקורות המידע הסמוכים לשאלה.	מעברה היא דיור זמני-ארעי (נגזר מהמילה מעבר). מקום מגורים זמני לעולים החדשים שהגיעו לארץ בהמוניהם עם קום המדינה. (פירוט בתכנית הלימודים, חומר רקע למורה, עמ' 237).	"מעברה היא כרוכה מהמילה מעבר. המעברה הייתה אמורה להיות מקום שבו יישבו את העולים שאין להם בית. המעברה הייתה אוהל, פחון, צריף עץ וכו'"; "מעברה היא "מעבר" – בית זמני העשוי מפחונים, עצים ואוהלים. "מעברה – מגורים זמניים עד שיכינו להם בית בשיכון"; "פחון עם ריצפה מבטון ופתחים קטנים לאורור וגם זה דיור ארעי (זמני)".	התייחסו למעבורת (במקום מעברה): "אנייה וגם ספינה"; "מקום שעולים מארצות שונות"; "ספינה גדולה ששטה לאט מאוד"; "אונייה המובילה אנשים עם בדונים אוהלים וצריפים".	ענו נכון – 2 נק' נתנו דוגמה לסוג מבנה ללא הכללה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ב4	בינונית	הפקת מידע ממקורות המידע ועל בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה.	סוגי המבנים במעברות: אוהלים, צריפים, פחונים ובדונים.	"מפחים וסלעים, קוצים ובטון"; "פירמידות".	התייחסו למעבורת (במקום מעברה): "במעברה היה רק חדר לאיש אחד"; "בתים על ספינה".	כתבו סוג אחד או ציינו רק את שם החומר – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ג4	נוסח חדש	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	ממשלת ישראל והסוכנות היהודית שטיפלה בעלייה ובקליטה החליטו על הקמת המעברות.	"הממשלה".	"הבריטים, העולים שהגיעו, הוותיקים, החלוצים".	ענו נכון – 2 נק' כתבו תשובה מרומזת (משרד הקליטה) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'
ד4	קשה	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	המעברות הוקמו כי הגיעו עולים רבים למדינה הצעירה בטווח זמן קצר והיה צריך לתת להם פתרון מגורים; למדינה הצעירה לא היה כסף לבנות בתי מגורים, והיא נאלצה לתת פתרון מגורים זמני לעולים הרבים.	"לא היה מספיק מקום לכולם. העולים היו פי שניים ממה שהיה בארץ ובגלל זה לא היה מספיק בתים אז היו צריכים לבנות מעברות"; "כי לא היה מקום ליישב את העולים. את המעברות יכלו להקים בקלות כי מעץ פח ובד הרכיבו אותם"; "הגיעו כל כך הרבה עולים אז חלק היו צריכים לגור במעברות לזמן קצר"; "באו הרבה אנשים ולא היה זמן לבנות בתים".	התייחסו למעבורת (במקום מעברה): "כדי שהתושבים יוכלו לעבור מארץ לארץ"; "כדי שבסתר האנשים שעל המעברות יוכלו להיכנס לארץ ישראל ששלטו בה הבריטים".	ענו נכון (סיבה- עלייה גדולה- + תכלית (מקום מגורים) – 2 נק' כתבו סיבה או תכלית – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'

3.5.3 – חלק ג – העלייה הגדולה למדינת ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 4-5 דברים – 2 נק' כתבו 1-3 דברים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"ביצות, מלריה".	"1. המבנים לא חוברו למים ולחשמל. 2. שינוי מזג האוויר. 3. קשיי שפה ודיבור. 4. קשיי פרנסה. 5. קשיי תקשורת"; "1. קשיי שפה. 2. קושי תרבות שונה. 3. קושי במנהגים שונים. 4. היה חם והיה בגלל החום קשיים. 5. היה חדר אחד והיו צריכים לישון שם משפחה. 6. החברה לא קיבלה אותם. 7. לא היה מים וחשמל במעברות"; "צפיפות, חמסין, צמצום במים, אי אפשר היה ליצור יחסי ידידות בגלל השפות השונות".	לעולים במעברות היו קשיים בחיי היום-יום בגלל: תנאי הדיור : צפיפות גדולה - המבנים היו קטנים ובעלי חלל אחד, בתוך החלל התנהלו חיי היום יום: ישנו, בישלו וכו'; השירותים היו מחוץ למבנים; היה מחסור בחשמל ובמים; המבנים שהוקמו במעברות לא עמדו בתנאי מזג אוויר קשים – חום וקור. לעולים היו גם קשיי הסתגלות : למזג האוויר, לשפה, ללבוש ולאורח החיים בארץ. מתקבלת גם תשובה הכוללת קשיי פרנסה, על סמך הנלמד בכיתה. (ראו פירוט בתכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 237).	הקשה מתוך הטקסט והתצלום – קישור בין העובדות המתוארות למושג קושי.	בינונית	4ה
כתבו דבר יישומי ומציאותי לתקופה – 2 נק' כתבו רק דבר אישי או כוללני – 1 נק' כתבו דבר סתמי, טעו, לא ענו – 0 נק'	"שלא תדאג, שאנחנו נגיע לארץ ישראל בקרוב ויהיה לה עם משלה".	"הייתי מעודדת את חנה כך: חנה, האם חלמת פעם לעלות לארץ? אם כן, הגשמת את החלום! אך אני יודעת, קשיים רבים מלווים אותם. אך אל דאגה! תנסי לעמוד בקשיים, אם תרצי, הכל יסתדר!"; "חנה, תקשיבי בקולי. עדיף להישאר כאן עד שיהיה לך ולמשפחתך בית ולא מעברות ולא כדאי ללכת עכשיו לרוסיה"; "הייתי אומרת לחנה: אל תתרגשי. את לא הראשונה שלא מסוגלת לדבר עם ילדים בשל שפתם, ונדמה שרבים נכוו מעששיות. חוץ מזה, את לא חושבת שזה מרגש להקים מדינה? את הדברים האלה הייתי אומר ברוסית"; "אני הייתי מעודדת אותה בעזרת זה שהייתי אומרת לה: אל תדאגי את כבר עברת את זה וגם תעברי את זה. לא לדאוג. את יודעת ה' שבשמים שומר על כולם ובגלל זה יש לנו מדינה".	דרכים לעודד את חנה שגרה במעברה: להגיד לה שהמגורים במעברה הם זמניים ובקרוב תעברו לדירה נוחה יותר; בדירה החדשה יהיה מטבח ויהיו שירותים; נעזור לך ללמוד את השפה ויהיה לך קל יותר; תוך זמן קצר תתרגלי למזג האוויר.	אמפטיה – ניסוח דברים שיעודדו ילדה עולה בעקבות הקשיים שתוארו ב-4ה'.	בינונית	14

3.5.3 – חלק ג – העלייה הגדולה למדינת ישראל (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויים	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' העתיקו מהמודעה – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"מחליפים את המעברות ביישובים..."	על פי המודעה הסתיימה תקופת המעברות. המעברות פורקו ונהרסו בהדרגה.	הפקת מידע ממקור מידע (ידיעה מהעיתון) והכללה גם על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה.	קחה	5א
ענו נכון – 2 נק' ענו תשובה חלקית או כתבו "כדי שידעו" – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"זה מרגש ואירוע חשוב"; כדי להודיע שהם עוברים למקומות אחרים"; "כדי לעודד ולשמח ולידע את התושבים בארץ לאחר הסבל במעברות". 1 נק': "כדי שאנשים ידעו שמסתיימת תקופת המעברות שחיו בהם עד עכשיו".	הידיעה פורסמה בעיתון כדי להביא לידיעת הציבור אירוע חשוב בתולדות מדינת ישראל - סיומה של תקופת המעברות וראשיתה של תקופה חדשה, לאחר המעבר ליישובים החדשים – לעיירות הפיתוח.	הבעת דעה אישית על מקום העיתונות הכתובה ככלי/כאמצעי בתקשורת המונים, על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה.	קשה	5ב
ענו נכון – 2 נק' רמז ליישוב קבע או כתבו רק את שמות היישובים – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"לאוהלים, למושבות הראשונות, לצפון"; "בתים של ערבים שנטשו את בתיהם" (הערה: קדם לתקופה שבה מדובר); "למעברות בחיפה וביפו"; "לגליל בגלל שבנגב יש פיגועים"; "לצימרים".	"לעיירות פיתוח, כמו: נתיבות, אופקים ושרות"; "יישובי קבע". 1 נק' - "עברו למקום אחר שבו יש מים וחשמל"; "נתיבות, אופקים ושרות"; "לבתים מרווחים ופרטיים".	תושבי המעברות עברו ליישובי קבע: עיירות פיתוח כמו שדרות, נתיבות ואופקים; שכונות בערים או בקרבת ערים.	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה או הפקת מידע מהטקסט.	קשה	5ג
כתבו שני דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		1. מספר העולים היה יותר ממה שהיה בארץ"; 2. בעלייה הגדולה היו מעברות. הם לא גרו בבתים"; "המדינה כבר מדינה של יהודים ואפשר לעלות ללא אישורי עלייה"; עלו אנשים אחרי שהוקמה המדינה, ועלו בה הכי הרבה אנשים".	השונה בין עלייה זו לעליות האחרות: עלייה זו התרחשה לאחר שקמה מדינת ישראל; העולים הגיעו לארץ במהלך מלחמה קשה (מלחמת העצמאות) ולאחריה, והמדינה הייתה במצב כלכלי קשה; עלייה זו היא הגדולה ביותר ומספר היהודים שעלה בה גבוה יותר מאלה שחיו בארץ; העולים יושבו ביישובים זמניים – מעברות; מצב התעסוקה בארץ היה קשה ורוב העולים לא מצאו עבודה.	השוואה והסקת מסקנות – הבחנה בשוני שבין העלייה הגדולה לעליות האחרות, על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה והבנייתו.	קשה	6א

3.5.3 – חלק ג – העלייה הגדולה (המשך)

ציון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו שני דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"מחסור בתעסוקה ופרנסה בכל העליות רצו שיבואו עוד יהודים"; "כולם עלו בגלל אנטישמיות או בגלל ציונות"; "קשיים של השפה, העבודה והפרנסה היו גדולים. בכל העליות – הארצות הן דומות מאוד: מאירופה, מאפריקה ומאסיה"; "בעלייה הגדולה ובעליות שאחריה גרו בדיור זמני כמו פחונים, בשתיחן עלו יהודים".	הדומה בין עלייה זו לעליות האחרות: כל העולים התיישבו בארץ ותרמו לבנייתה; כל גלי העליות הגדילו את מספר היהודים בארץ; בכל העליות שינו היהודים את שפתם ואת אורח חייהם; בכל העליות הגיעו העולים לארץ בגלל כמיהתם לארץ ישראל ו/או פרעות ואנטישמיות; בכל העליות רצו העולים להגשים את החזון לחזור לארץ ישראל; בכל העליות העולים התמודדו עם קשיים.	השוואה והסקת מסקנות – מציאת הדמיון שבין העלייה הגדולה לבין עליות אחרות – על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה.	קשה	6ב
כתבו שני דברים – 2 נק' כתבו דבר אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"הכפלת היישוב וקיבוץ גלויות"; "פיתוח כלכלי באזורים שונים בארץ והרחבת התשתיות בחקלאות. העולים החדשים התיישבו בעיקר בנגב והוקמו עיירות פיתוח..."; "נוספו יהודים רבים שעבדו בחקלאות ותרמו לפיתוח הערים בארץ"; "היה פיתוח כלכלי אז פתחו את התשתיות כמו חינוך, תעשייה, אמנות, בנייה ועוד, והתיישבו בעיקר בנגב ובנו עיירות פיתוח וערים מעורבות".	תרומת העלייה הגדולה למדינת ישראל הייתה בתחומים שונים: מספר התושבים במדינת ישראל הוכפל; רוב יהודי בארץ ישראל; נוצרה תשתית כלכלית – בנייה, עבודות ציבוריות וחקלאות ביישובים קיימים וביישובים חדשים שהוקמו, ופותחו תחומי החינוך, התרבות והאמנות; העולים פוזרו ביישובים ברחבי הארץ ובמיוחד בנגב, בגליל וביהודה (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 237).	הבנת המושג "תרומה" וקישורו לעשייה בעקבות העלייה הגדולה.	קשה	7

3.5.4 – חלק ד – וקיבצתי אתכם מן העמים...

ציון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
כתבו 2 סיבות – 2 נק' כתבו סיבה אחת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	היהודים עלו לארץ ישראל כי הם רצו לחיות בשקט בלי המצרים, הם רצו לחיות בשלווה בלי לעבוד קשה, רק ליהנות"; "בארצנו לא היו מלחמות ופיגועים בתקופה ההיא"; "כי לא היה מקום במעברות והם היו רבים מדי".	"היהודים עלו לארץ בגלל: 1. אנטישמיות – שנאת היהודים, 2. ציונות – תחיית עם ישראל וריכוז היהודים בארץ ישראל"; "ארץ ישראל היא ארץ הקודש והם רצו להקים יישובים בארץ ישראל"; "כי היה ליהודים חזון להגיע לארץ מולדתם ולהקים מדינה משלהם בגלל שברוב המדינות יש אנטישמיות נגד העם השמי"; "הגיע הזמן להקים מדינה והם חשבו שצריך לאחד את העם היהודי".	יהודים עלו לארץ ישראל ולמדינת ישראל מהסיבות הבאות: געגועים לציון ואמונה בהבטחת הארץ לאבות; רעיון החזון הציוני לחזור לארץ ישראל ולהקים מדינה יהודית, יישובים וחברה חדשה המתבססת על עבודת כפיים בעיר ובכפר; בריחה מפרעות, מאנטישמיות, ממלחמות ומסכנות קיומיות בגולה; כאשר קמה מדינת ישראל – המדינה היחידה של העם היהודי – נוספה סיבה לעליית יהודים למדינת ישראל (ר' תכנית הלימודים, חומר רקע למורים, עמ' 230).	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה.	קלה	1
כתבו 3 ארצות – 2 נק' כתבו רק 1-2 – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"מקפריסין".		העולים הנראים בתצלומים הגיעו מאתיופיה, מברית המועצות (לשעבר), מארגנטינה.	איתור פרטים בטקסט הנלווה לתצלומים.	קלה	2
כתבו 2 קשיים לפחות – 2 נק' כתבו קושי אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"קושי של שפה, לא קיבלו אותם לחברה ולא היו להם חברים והיו צריכים להישאר בבית"; "קשיי שפה, דיבור, קשיי תקשורת, תרבות שונה"; "קושי בהסתגלות לחברה חדשה לתרבות חדשה ולתנאים חדשים"; "קשיי שפה, חברים, בית ספר או גן. את הכל צריך להתחיל מהתחלה: צריך למצוא חברים חדשים, בית ספר חדש ובית חדש"; "הילדים עבדו במקום ההורים והחליפו אותם בפרנסה, אין להם חברים".	קשיים אתם מתמודדים ילדים עולים: קשיי שפה; הסתגלות לבית הספר בארץ; הסתגלות לחיי החברה והתרבות; הסתגלות להרגלי התנהגות שונים; מציאת חברים חדשים; יש ילדים שצריכים לעזור להורים בפרנסת המשפחה או ללמוד שלא בקרבת ביתם.	הכללה על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה או על בסיס היכרות אישית לגבי קשיי העולים (הילדים).	בינונית	3א
כתבו 2 קשיים לפחות – 2 נק' כתבו קושי אחד – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'	"הם מפחדים ודואגים שישמידו את המעברות".	"קושי בהסתגלות לחברה חדשה, שפה חדשה, תרבות חדשה וקשיי פרנסה ותעסוקה"; "קשיי אוכל ומזון קשיי פרנסה קשיי עבודה, קשיי עצב על מי שמת בדרך, קשיי שפה"; "הילדים הולכים מהבית, הילדים החליפו את אביהם וזה השפיל אותו מאוד כי הוא היה במעמד גבוה".	קשיים נוספים אתם מתמודדים מבוגרים עולים: קשיי מגורים; קשיי תעסוקה; חלק מהעולים נאלצו לשנות את מקצועם; קשיים בפרנסת המשפחה; קשיי שפה; מעבר מתרבות מסוימת לתרבות שונה אחרת; הסתגלות להרגלי התנהגות שונים; לעיתים נשלחו הילדים למוסדות חינוך שונים שאינם בקרבת הבית.	הכללה על בסיס ידע קודם שנלמד בכיתה או על בסיס היכרות אישית לגבי קשיי העולים (המבוגרים).	בינונית	3ב

3.5.4 – חלק ד – וקיבצתי אתכם מן העמים... (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויים	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
ענו נכון – 2 נק' תשובה חלקית או סתמית ("מתן עזרה") – 1 נק' טעו, לא ענו – 2 נק'		"לדעתי כדי שיוכלו להעריך את מה שהם עשו כי זה לא קל לעלות לארץ בלי לדעת שפה, בלי לדעת את התרבות ואת המנהגים וצריך להעריך את מה שהם עשו"; "כי זה מלמד מה זה להיות עולה חדש לארץ ישראל"; "חשוב שכולם יבינו את הקשיים שיש לעולים החדשים כדי שלא ילחצו עליהם יותר מדי ולא ילעגו להם ושיעזרו להם להשתקע בארץ"; "בגלל שאין להם עבודה וצריך לעזור ואם גם אתם הייתם במצב שלהם הייתם מבינים אותם"; "זה חשוב כי אנו צריכים לדעת איך חיו בעבר ובאיזה תנאים וקשיים עלו".	חשוב להבין את הקשיים כדי לעזור להם להיקלט בארץ ולהקל עליהם את קשיי הקליטה; להבין שלא קל לעזוב מדינה שחיו בה ולעלות למדינה אחרת; חשוב להיות סבלניים וסובלניים כלפי העולים. או התייחסות מנקודת מבט היסטורית – חשוב שכולם ידעו מה המשמעות לעלות לארץ.	הבעת דעה אישית על בסיס אמפטיה וידיעת הקשיים של האחר.	בינונית	ג3
החלק הראשון של השאלה - ללא ציינון ענו תשובה רלוונטית – 2 נק' ענו תשובה חלקית או מרומזת – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"לקלוט אותם זה אומר לקחת אותם בחברה שלנו לשחק אתם ולתת להם להרגיש בבית"; "עוזרים להם להתקשר לחברה להבין את השפה ולשחק אתם כדי שהם ירגישו טוב".	המדינות מהם עלו העולים בסביבת התלמידים, בהתאם לסביבת המגורים של התלמיד (אתיופיה, חבר העמים, ארצות המערב וכו'). דוגמאות לדרכים לקליטת העולים : לגבי ילדים בבית הספר – אולפן בבית ספר ומורה לעברית; קבלת עזרה בבית הספר או במתנ"ס; עזרה מחברים לכיתה. לגבי מבוגרים – מקבלים סל קליטה מהמדינה – סכום כסף שיעזור להם להסתדר בתקופה הראשונה לעלייתם; סיוע בשכירת דירה; מגורים במרכזי קליטה; סיוע במציאת תעסוקה.	ידע על בסיס מה שנלמד בכיתה או היכרות עם סביבת המגורים של התלמיד.	קלה	א4
ענו נכון – 2 נק' התייחסו רק לגורם פרטי (משפחה, חברים) – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'		"המחלקה לעולים חדשים במשרד הפנים (החוץ) דואגת שהם יקלטו". 1 נק' : "אנשים הגרים בישראל".	האחראים לקליטתם הם משרדי ממשלה: משרד הקליטה, משרד השיכון, משרד הפנים וכו'; ביטוח לאומי. מחלקות ברשויות מקומיות (רווחה, חינוך וכו'); מתנ"סים; מערכת החינוך; צה"ל. ארגוני מתנדבים, חברים ובני משפחה.	ציון הגורמים האחראים לקליטה על בסיס ידע שנלמד או על פי התנסות אישית.	בינונית	ב4

3.5.4 – חלק ד – וקיבצתי אתכם מן העמים... (המשך)

ציינון	תשובות תלמידים		תשובות נכונות צפויות	הישגים צפויים	דרגת קושי	מס' שאלה
	תשובות שגויות	תשובות נכונות				
<p>ענו נכון על 3 הנושאים הראשונים (פרטים ותיאור) – 2 נק'</p> <p>ענו נכון על 3 הנושאים הבאים (פרטים ותיאור) – 2 נק'</p> <p>ענו תשובה חלקית או כללית (לגבי כל קב' סעיפים) – 1 נק'</p> <p>טעו, לא ענו – 0 נק'</p> <p>סה"כ 4 נק'</p>		<p>"סיפור העלייה של ז. ו-א. – סבא וסבתא. ארץ המוצא: תורכיה. שנת העלייה: 1957-1958. תיאור הדרך לארץ: הם הגיעו במטוס מתורכיה לארץ ישראל (כנראה שהם חצו את הים התיכון, לפי המפה שלנו בכיתה). השלטון בארץ באותה תקופה: יהודי. תיאור המקום אליו הגיעו: הם הגיעו לתל אביב, אחר כך לחיפה ואז לנהריה וחזרו לתל אביב (שם הם מתגוררים היום). הקשיים שהיו להם בארץ: היו להם בעיקר קשיי פרנסה (לדבריה של סבתא: "הגענו עם כסף, הוא אזל, אבל הסתדרנו").</p> <p>"סיפור העלייה של ל.מ. ארץ המוצא: עיראק. שנת העלייה: 1950. תיאור הדרך לארץ: הם הגיעו במטוס והועברו לטבריה. הם גרו בצריף ואז עברו לבית קרקע. השלטון בארץ באותה תקופה: יהודי. תיאור המקום אליו הגיעו: הם הגיעו לטבריה, וכיום הם גרים בה. היום היא עיר יפה ובנויה בתי בטון ויש בה בתי קרקע. הקשיים שהיו להם בארץ: קשיי הסתגלות, היה חם מאוד, היה צפוף בבית, לא היה מקום עבודה, חוסר במזון ובמים, לא היה איפה להתרחץ, היו מקבלים אוכל במנות".</p>	<p>סיפור העלייה של המשפחה - משתנה בהתאם לתלמידים.</p>	<p>ידע על בסיס עבודת חקר של התלמידים בנושא עליית בני משפחתם לארץ: ציון עובדות וכתובת תיאור בהתאם לנושאי ההתייחסות.</p>	בינונית	5
<p>ענו נכון – 2 נק' כתבו תשובה חלקית או הסבירו את הפסוק – 1 נק' טעו, לא ענו – 0 נק'</p>		<p>"הקשר הוא: הפסוק אומר שכל היהודים יחזרו לארץ זה קשור לעליות ולמדינת ישראל כי זה המימוש של הפסוק"; "הפסוק הזה ניתן על ידי ה' שאמר: אני אקח מכל העמים מלא אנשים יהודים ואכניס אותם מהגלות לחירות בארץ ישראל ולכאן קובצו עולים רבים וזה נקרא פסיפס ישראלי"; "משפט זה נשמע כמו משפט של אלוהים לבני ישראל, שבו ה' אומר שהוא זה שקיבץ אותם מגלויות העולם. הקשר הוא שכשמגיעים עולים לארץ, הם בעצם מתקבצים מארצות העמים הזרים"; "למדינת ישראל יש את חוק השבות, וכשכתוב וקיבצתי אתכם, זה שקיבצו אותנו."</p>	<p>הקשר בין העליות לבין הפסוק הוא: ארץ ישראל היא מקומו של העם היהודי ואלה הגיעו עולים יהודים שהיו פזורים בכל קצוות העולם; העלייה לארץ ישראל לא פסקה ונמשכת מאז ועד היום</p>	<p>קישור בין הרעיון המובע בפסוק "וקיבצתי אתכם מן העמים" לבין עצם העליות לארץ ישראל ולמדינת ישראל.</p>	בינונית	6